

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol v právnej veci žalobcov : **1/ I. K.**, bývajúcí v P., zastúpený JUDr. L. B., advokátkou v K., **2/ P. K.**, bývajúcí v B., **3/ V. K.**, bývajúcí R., proti žalovaným : **1/ M. V.**, bývajúcá R., **2/ M. P.**, bývajúcá R., obe zastúpené JUDr. E. C., advokátkou v N., **o určenie neplatnosti závetu**, vedenej na Okresnom súde Nové Zámky pod sp.zn. 13 C 143/2006, o dovolaní žalobcu 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 30. júna 2009 sp.zn. 6 Co 115/2009

t a k t o :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Žalobca 1/ je povinný zaplatiť žalovaným 1/, 2/ náhradu trov dovolacieho konania v sume 103,20 € do rúk alebo na účet JUDr. E. C., do 3 dní.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Nové Zámky v poradí druhým rozsudkom z 11. marca 2009 č.k. 13 C 143/2006-196 (prvý rozsudok z 8. februára 2008 č.k. 13 C 143/2006-130, ktorým bol návrh žalobcov zamietnutý bol zrušený uznesením odvolacieho súdu Krajského súdu v Nitre z 7. októbra 2008 č.k. 6 Co 93/2008-161) žalobcu žalobcov, ktorou sa domáhali určenia neplatnosti závetu zo dňa 11.1.1999 poručiteľky T. K., zomrelej X., zamietol a žalobcov zaviazal zaplatiť trovy konania. V odôvodnení uviedol, že žalobcovia neunesli svoje dôkazné bremeno a nepreukázali skutočnosti, ktoré by mali spôsobiť neplatnosť napadnutého závetu, predovšetkým nepreukázali zásadnú skutočnosť, že by závet bol podpísaný v iný deň, než bol na ňom ako deň podpisu uvedený, t.j. že závet nebol podpísaný 11. januára 1999.

Krajský súd v Nitre na odvolanie žalobcov 1/ až 3/ rozsudkom z 30. júna 2009 č.k. 6 Co 115/2009-223 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa a uložil žalobcom 1/ až 3/ zaplatiť žalovaným 1/, 2/ trovy odvolacieho konania do rúk ich právnej zástupkyne. Odvolací súd sa

stotožnil so zisteným skutkovým stavom ako aj právnym posúdením veci. Uviedol, že nezistil také pochybenie súdu prvého stupňa, pre ktoré by rozsudok bol nepreskúmateľný. Čo sa týka nevykonania niektorých dôkazov súdom prvého stupňa, s tým sa prvostupňový súd náležite vypořiadal vo svojom rozhodnutí a odôvodnil to tak, ako mu to ukladá ustanovenie § 157 ods. 1 O.s.p.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca 1/, ktorého prípustnosť odôvodňoval ustanovením § 237 písm.f/ O.s.p. Namietal, že na odvolacom súde navrhol doplniť dokazovanie výsluchom svedkov, prvostupňový ako aj odvolací súd toto dokazovanie odmietli vykonať, čo je v rozpore s Občianskym súdnym poriadkom. Poukázal na skutočnosť, že 16. júna 2009 bolo pojednávanie na odvolacom súde odročené na neurčito a v rozpore s týmto uznesením odvolací súd dňa 30. júna 2009 rozsudok prvostupňového súdu potvrdil, pričom na odvolacom súde neboli vypočuté ním navrhované svedkyne ani on nemal možnosť sa pred odvolacím súdom vyjadriť. Navrhol, vzhľadom na ustanovenie § 241 ods. 2 písm.a/, b/ O.s.p., aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj rozhodnutie súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Žalované navrhli dovolanie žalobcu 1/ zamietnuť a zaviazať ho na náhradu trov dovolacieho konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), či jeho opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré týmto opravným prostriedkom možno napadnúť.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. Dovolanie proti rozsudku je prípustné, ak smeruje proti rozsudku, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (§ 238 ods. 1 O.s.p.), alebo proti rozsudku, v ktorom sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.), alebo proti rozsudku, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide

o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.). V danom prípade dovolanie smeruje proti rozsudku, ktorý nevykazuje znaky niektorého z uvedených rozsudkov, preto prípustnosť dovolania z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

Vzhľadom na obsah dovolania a tiež zákonnú povinnosť skúmať, či napadnutý rozsudok nebol vydaný v konaní, postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. (§ 242 ods. 1 O.s.p.), neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa ďalej zaoberal aj otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Ustanovenie § 237 O.s.p. nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný a ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v tomto ustanovení, možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné. Pre záver o existencii niektorej z uvedených procesných väd nie je rozhodujúci subjektívny názor účastníka o tom, že v konaní došlo k jednej z týchto väd, ale len jednoznačne, všetky pochybnosti vylučujúce zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z taxatívne vymenovaných väd.

Žalobca 1/ vady konania v zmysle § 237 písm.a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietal, a v dovolacom konaní vady tejto povahy nevyšli najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

V dovolaní sa namieta existencia vady konania v zmysle § 237 písm.f/ O.s.p. Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia je taký vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odníme možnosť pred ním konať a uplatňovať procesné práva priznané mu za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv.

K odňatiu možnosti žalobcu 1/ pred súdom konať malo podľa jeho názoru dôjsť tým, že súdy nevyhoveli ním podaným návrhom na vykonanie dokazovania.

V sporovom konaní platí dispozičná a prejednacia zásada. Účastníci (na oboch procesných stranách) sú v ňom povinní prispieť k tomu, aby sa dosiahol účel konania najmä tým, že pravdivo a úplne opíšu všetky potrebné skutočnosti, a na ich preukázanie označia dôkazné prostriedky (viď § 101 ods. 1 a § 120 ods. 1). Týmto skutočnosťami sú skutkové údaje, nevyhnutné na objasnenie, o čom a na akom podklade má súd rozhodnúť. Ich opísaním plní žalobca povinnosť tvrdenia, vyplývajúcu pre neho aj z § 79 ods. 1 O.s.p. Označenie dôkazov na preukázanie svojich tvrdení plnia účastníci dôkaznú povinnosť. Pokiaľ účastník navrhne súdu dôkaz, je povinný uviesť, ktoré skutočnosti sa týmto dôkazom majú preukázať, lebo inak sa vystavuje možnosti, že súd nevykoná dokazovanie dôkazom, ak nebude zrejmý účel vykonania navrhovaného dôkazu. Treba uviesť, že žalobca 1/ vo svojich návrhoch na vykonanie dokazovania dôsledne neuvádzal, ktoré skutočnosti majú byť tým-ktorým navrhovaným dôkazom preukázané (na pojednávaní pred prvostupňovým súdom dňa 11. marca 2009 žalobca 1/ navrhol vypočuť ako svedkov všetky osoby uvedené na č.l. 85 a 90 spisu pretože sú to biele kone, títo ľudia nikdy jeho matku nenavštevovali a v podaní zo dňa 21.5.2009, ktoré došlo na odvolací súd 3.6.2009 navrhol vypočuť svedkov V. M., M. J. a B. M. na ich pomer k poručiťke a znalosť jazyka slovenského).

Súd nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 120 ods. 1 O.s.p.), a nie účastníkov konania. Najvyšší súd Slovenskej republiky to vyjadril už v rozhodnutí uverejnenom v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky pod č. 37/1993, v ktorom zaujal názor, že prípadné nevykonanie určitého dôkazu môže mať za následok len neúplnosť skutkových zistení (vedúcu k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), nie však procesnú vadu v zmysle § 237 O.s.p. K rovnakému záveru dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky aj v rozhodnutí uverejnenom v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky pod č. 125/1999, v ktorom uviedol, že nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm.f/ O.s.p., lebo samo osebe neznamená odňatie možnosti pred súdom konať.

Pri úvahe o tom, ktoré navrhované dôkazy vykoná, súd berie na zreteľ, k preukázaniu ktorej konkrétnej skutkovej okolnosti je dôkaz navrhovaný. Súd nevykoná dôkazy, ktoré nie sú pre posúdenie veci relevantné, a nemôžu smerovať k zisteniu skutočností predvídaných skutkovou podstatou právnej normy, ktorú treba na danú vec aplikovať.

V danom konaní (o neplatnosť závetu) súdom nemožno vytknúť, že nevyhoveli všetkým návrhom žalobcu 1/ na vykonanie dokazovania a to predovšetkým z dôvodu, že z jeho návrhov nebolo dostatočne zrejmé, či vôbec smerujú k zisteniu skutočností predvídaných skutkovou podstatou právnej normy, ktorú treba na danú vec aplikovať (v danom prípade § 476 a nasl. OZ a § 35 a nasl. OZ). Z týchto dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že nevykonaním všetkých žalobcom 1/ navrhovaných dôkazov nebola žalobcovi 1/ odňatá možnosť pred súdmi konať (§ 237 písm.f/ O.s.p.).

Žalobca 1/ v dovolaní ďalej namieta, že uznesenie o odročení pojednávania zo dňa 16.6.2009 nebolo naplnené, keď sa neuskutočnilo následne pojednávanie pred odvolacím súdom a tým mu bola odňatá možnosť vyjadriť sa a hájiť sa pred súdom.

Podľa § 214 ods. 1 O.s.p. na prejednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej, nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania, c/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

Podľa § 214 ods. 2 O.s.p. v ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania.

Dohovor o ľudských právach a základných slobôd nevyžaduje a ani z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva nemožno vysledovať, že by sa malo na všetkých súdnych inštanciách pojednávanie vykonať verejne. Ak teda rozhodoval súd prvého stupňa na pojednávaní, odvolací súd zásadne nemusí nariadiť pojednávanie. Odvolací súd môže rozhodnúť bez nariadenia pojednávania, len ak je rozhodnutie nesprávne výlučne po právnej stránke. Odvolací súd však vždy môže nariadiť pojednávanie, ak to považuje za potrebné. Bez

pojednávania nemôže odvolací súd meritórne rozhodnúť veci, ak :

- zistí, že je potrebné na účely správneho zistenia skutkového stavu vykonať (zopakovať) dôkazy,
- ak súd prvého stupňa rozhodol bez pojednávania,
- ak to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

Je na úvahe odvolacieho senátu, v ktorých prípadoch to ďalej bude považovať za potrebné. V zákone nie je možné kauzisticky vypočítať všetky možné situácie, ktoré môžu v súdnej praxi nastať a práve naopak, tým, že sa ponechá otázka nariadenia pojednávania na rozhodnutí súdu, v porovnaní so striktnou normatívnou úpravou, takáto úprava bude v súlade s materiálnou stránkou právneho štátu. Ak by sa malo vykonať dokazovanie, je potrebné nariadiť pojednávanie a nerozhoduje, či ide o zopakovanie dokazovania alebo o nové dokazovanie. Súvisí to s umožnením účastníkom vyjadriť sa k vykonanému dokazovaniu. Doposiaľ Európsky súd pre ľudské práva nejudikoval, čo je dôležitý verejný záujem a navrhované ustanovenie necháva odvolacím senátom voľnú úvahu, kedy nariadia pojednávanie z dôvodu dôležitého verejného záujmu. Spravidla pôjde o veci týkajúce sa v rôznych súvislostiach u väčšieho okruhu osôb, napr. spory týkajúce sa územného celku, sídliska atď.

Z obsahu spisu je zrejmé, že odvolací súd nevykonával (neopakoval) dôkazy. Súd prvého stupňa rozhodol na pojednávaní a nevyžaduje to ani dôležitý verejný záujem, aby bolo vo veci nariadené pojednávanie, teda nemožno vytknúť odvolaciemu súdu, že tým, že rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania odňal žalobcovi 1/ možnosť konať pred súdom.

Nakoľko prípustnosť dovolania žalobcovi 1/ nemožno vyvodiť z ustanovenia § 238 O.s.p., ani z § 237 O.s.p., odmietol Najvyšší súd Slovenskej republiky jeho dovolanie v súlade s ustanovením § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm.c/ O.s.p., ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti a námietok dovolateľa.

V dovolacom konaní úspešným žalovaným 1/, 2/ vzniklo právo na náhradu trov konania, proti žalobcovi 1/, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Úspešní účastníci v dovolacom konaní podali návrh na uloženie povinnosti nahradiť im trovy tohto konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 151 ods. 1

O.s.p.). Dovolací súd im priznal náhradu, ktorá spočíva v odmene advokáta za právnu službu, ktorú poskytol žalovaným 1/, 2/ vypracovaním vyjadrenia z 19. februára 2010 k dovolaniu žalobcu 1/ (§ 14 ods. 1 písm.c/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb). Sadzbu tarifnej odmeny určil podľa § 11 ods. 1 písm.a/ tejto vyhlášky, t.j. 1/13 výpočtového základu, ktorý pre rok 2010 činí 55,49 €, keďže ide o zastupovanie dvoch osôb v zmysle § 13 ods. 2 tejto vyhlášky sa základná sadzba tarifnej odmeny zníži o 20 % ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb, čo v danom prípade po znížení jeden úkon činí 44,39 €, keďže ide o dvoch žalovaných tento úkon činí 88,78 €, čo s náhradou výdavkov za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške 1/100 výpočtového základu [§ 1 ods. 3 a § 16 ods. 3 tejto vyhlášky (t.j. 7,21 € x 2)] predstavuje spolu 103,20 €. Dovolací súd nepriznal žalovaným náhradu, ktorá spočíva v odmene advokátky za právnu službu prevzatie a príprava zastúpenia, keďže žalované boli zastúpení JUDr. E. C. už pred súdmi nižších stupňov v predmetnej veci a táto zástupkyňa bola náležite oboznámená s problematikou predmetného sporu.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 28. septembra 2010

JUDr. Jozef Kolcun, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová